

Bijeenkomst Regio-coördinatoren STONE Culemborg, 5 november 2011

Middagdeel: WORKSHOP Flora- en Faunawet

De middag werd besteed aan een zeer informatieve workshop Flora- en faunawet met een aantal externe sprekers van de Rijksoverheid, van adviesbureaus en met een regiocoördinatoren van STONE.

Martijn van Opijnen (Dienst Regelingen) en **Wouter van Heusden** (Dienst Landelijk Gebied) gaven een presentatie over de Steenuil en ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet. Martijn gaf een toelichting op de juridische achtergrond van ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen, waarbij de steenuil mogelijk in het geding komt. Artikel 11 van de Ff-wet staat bij Ruimtelijke ingrepen centraal, waarbij de steenuil een unieke positie inneemt. De steenuil maakt jaarrond van zijn verblijfplaats gebruik. Deze is dan ook jaarrond in combinatie met de functionele leefomgeving beschermd.

Wouter van Heusden ging in op de aspecten die bij een ontheffingsaanvraag komen kijken en op welke wijze DLG de inhoudelijke toetsing van de aanvragen verzorgt. In 2012 wordt een soortenstandaard voor de steenuil opgesteld. Hierin worden de punten aangegeven waarover de aanvrager van een ontheffing informatie moet verstrekken. Dit zorgt voor een volledige aanvraag, zodat DLG ook beter (en sneller) de aanvragen kan beoordelen. Belangrijke boodschap is: hou bij de planvorming rekening met de steenuil, aangezien tot nu toe in Nederland slechts tweemaal een ontheffing voor de steenuil is verleend. Monitoring van de effecten van compensatiemaatregelen is nodig, maar laat in de praktijk nog te wensen over.

In de **discussie** werd nog ingegaan op de nieuwe Natuurwet, die de Ff-wet, Natuurbeschermingswet en Boswet moet vervangen. De bescherming van de steenuil vloeit voort uit de EU-wetgeving, zodat dit ook wordt opgenomen in de nieuwe regelgeving. De afweging tegen andere (economische belangen) kan echter mogelijk wel anders uitpakken. Voor de nieuwe Natuurwet wordt de provincie bevoegd gezag. Belangrijk punt zal zijn op welk niveau 'de gunstige staat van instandhouding' zal worden beschouwd. Tot nu toe was dit steeds op lokaal niveau, maar dit kan in de toekomst wel eens heel anders uitpakken.

Fenneke van der Vegte (Arcadis) gaf een presentatie over de praktijkervaringen met mitigatie voor de steenuil, waarbij de bepaling van de kwaliteit van leefgebied en broedgebied een belangrijke rol speelde. Het leefgebied werd op vijf aspecten beoordeeld en het broedgebied op 3 aspecten. Bij de beoordeling werd een kwaliteitsindeling in vier categorieën gehanteerd. Door een plangebied in deelgebieden te verdelen kon vervolgens de geschiktheid van de verschillende deelgebieden als leefgebied en broedgebied beoordeeld worden. In enkel gevallen bleek de methode het gebiedsgebruik en de broedlocatie goed te kunnen voorspellen, maar in andere gevallen niet.

De gehanteerde methode komt overeen met een vereenvoudigde Erfwijzer van STONE. Waar de Erfwijzer bij een kwalitatieve beoordeling blijft, probeert Arcadis door het gebruik van vaste criteria voor de te beoordelen aspecten de beoordeling te kwantificeren. In de discussie werd ingegaan op de bruikbaarheid van de methode en gevraagd om commentaar om de methode te verbeteren. Op dit moment worden voor het leefgebied ten aanzien van het voedsel alleen de aspecten aanbod van wormen en aanbod van insecten meegenomen. Muizen ontbreken echter. Verbeterpunt is in ieder

geval de beoordeling op de aanwezigheid van overhoekjes, afwisseling kort en lang gras en van dubbele rasters, waar muizen van profiteren.

Frans Kuenen (Miecon) liet zien hoe in het kader van een compensatieplan een steenuiltoren werd gebouwd als vervanging van een oud schuurtje. Dit is een dure maar ook duurzame oplossing (voor 50 jaar) voor het verloren gaan van een vaste rust- en verblijfplaats. De bouwkosten bedroegen ongeveer € 8500,- en de duur van de bouw: 2 weken. Een belangrijk voordeel van een dergelijke steenuiltoren is dat deze ook los in het landschap kan worden geplaatst en dan nog steeds aantrekkelijk is voor steenuilen. Ook andere vogel- en diersoorten kunnen van een dergelijke toren gebruik maken. Door het gebruik van kalkrijke mortel kunnen ook muurplanten zich op de wanden van de toren vestigen.

Jeroen Reimerink (Tauw) gaf een presentatie met de titel 'flexibiliteit van de steenuil: hoe compensatie leidt tot nieuwe verblijfplaatsen'. In de gemeente Barneveld worden 2.600 nieuwe woningen gebouwd. Hier bevinden zich 7 territoria van steenuilen. Door het plaatsen van nestkasten in voor steenuilen geschikt gebied wordt geprobeerd om de steenuilen geleidelijk te verplaatsen. Er zijn 22 nestkasten geplaatst in aangrenzend landelijk gebied, waarvan er 9 in het volgend jaar bewoond waren. In hoeverre de vogels van deze 9 nestkasten behoorden tot de te verplaatsen vogels was onduidelijk. Belangrijke ervaringspunten waren dat er voldoende tijd en medewerking van gemeente en bewoners moet zijn en dat het inschakelen van lokale kennis erg belangrijk is. De snelle ingebruikname van de nieuwe kasten door steenuilen wijst er op dat de steenuilen mogelijk flexibeler zijn dan we denken.

In de discussie kwam aan de orde dat het belangrijk is om te weten of er daadwerkelijk verplaatsing heeft plaatsgevonden en dat deze aanpak alleen kans van slagen heeft, wanneer er geschikt leefgebied in de nabijheid beschikbaar is, maar niet door steenuilen gebruikt wordt, omdat geschikte broedlocaties ontbreken. Het is belangrijk om door middel van monitoring de verplaatsingen van individuele steenuilen te volgen. Hiervoor is het nodig om de vogels individueel herkenbaar te maken. Dit kan door ze te vangen en te ringen. Een ander aspect is natuurlijk of de verplaatste steenuilen op de nieuwe locatie ook een vergelijkbaar broedsucces hebben als op de oude locatie.

Frans Jacobs (Regio-coördinator STONE Betuwe) gaf een overzicht van zijn ervaringen met compensatie- en mitigatieplannen voor de steenuil. Hij maakte onderscheid tussen compensatieplannen voor een enkel territorium, waarbij een deel van het territorium intact blijft en direct in de nabije omgeving wordt gecompenseerd, en grootschaliger plannen in de vorm van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, waarbij meerdere territoria geheel verloren gaan en waarbij op grotere afstand moet worden gecompenseerd.

De afgelopen jaren is hij bij acht grotere projecten geweest en meerdere kleine projecten (afbraak schuurtjes e.d). Bij compensatie- en mitigatieplannen dient een duidelijke procedure gehanteerd te worden. Belangrijk is ook dat meerdere jaren de resultaten van de plannen gevolgd worden door monitoring. Soms spelen er zoveel compensatieplannen dat er ruimtegebrek ontstaat (omgeving Nijmegen). Bij compensatie- en mitigatieplannen kunnen zich ook valkuilen en problemen voordoen: bijvoorbeeld betrokken raken bij een conflict, tendentieuze verslaglegging of niet nakomen van afspraken. Bij de gevolgde projecten is veelal de planvorming in orde, maar de uitvoering laat in de helft van de gevallen te wensen over.

In de **discussie** kwam nog het punt naar voren dat veel gemeentelijke bestemmingsplannen uiterlijk in 2013 opnieuw vastgesteld moeten worden, zodat dit ook het moment is om compensatieplannen van de steenuil hierin te laten opnemen.

Het was een boeiende middag met presentaties die achtergrondinformatie verschaften en aanleiding waren tot zinvolle en inhoudelijke discussies. De lezinghouders worden bedankt voor hun presentaties en de toehoorders voor hun positieve bijdrage aan de discussie.

Verslag: Theo Boudewijn

